KONEYRITTÄJÄT

Simo Jaakkola
varatoimitusjohtaja

Lausunto 11.1.2023

MmV@eduskunta.fi

Asia: **Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsätuhojen torjunnasta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta**

Viite: Maa- ja metsätalousvaliokunta 13.01.2023 klo 09.00 / HE 284/2022 vp/ Asiantuntijapyyntö

Koneyrittäjät ry lausuu yllä mainitusta lakiesityksestä seuraavaa keskittyen juurikäävän torjuntaa koskeviin muutoksiin:

Juurikääpäsienen itiöt leviävät uusille alueille mm kaadettujen puiden kantopintojen kautta. Tämä merkittävä leviämisreitti voidaan tukkia levittämällä metsän hakkuun yhteydessä torjunta-ainetta hakkuukoneen sahalaipan kautta katkaistun puun kantopintaan. Tätä kutsutaan kantokäsittelyksi. Tällä tavoin toteutettu torjuntatyö on kustannustehokasta. Metsiin jo syntyneet juurikäävän aiheuttamat lahot leviävät ja aiheuttavat merkittäviä taloudellisia tappioita metsänomistajille. Jo syntynyttä lahoa ei pystytä torjumaan, mutta juurikääpäsienen itiöiden iskeytymistä uusiin terveisiin kohteisiin voidaan torjua. Siksi kantokäsittely on tärkeää.

Juurikääpä alentaa pieneltä osaltaan juurikäävän lahottamissa kohteissa myös puunkorjuun tuottavuutta. Puurunkojen lahot osat pitää ottaa erilleen puunkorjuussa.

Juurikäävän leviämisen torjunta on tärkeää, mitä osoittaa myös se, että se on säädetty lailla pakolliseksi riskikohteissa juurikäävän leviämisen riskiaikana. Vuosi 2022 kuitenkin osoitti, että torjuntatyölle eli kantokäsittelylle voi muodostua jopa este, jos torjunta-ainetta ei ole saatavilla riittävästi. Tällainen tilanne uhkasi syntyä Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan seurauksena. Kantokäsittelyssä käytettävästä ureasta uhkasi tulla pula. Tällaisessa tilanteessa pitäisi metsänhakkuu pysäyttää, jos ei pystytä täyttämään metsätuholain vaatimusta kantokäsittelystä. Vaikka juurikäävän aiheuttamat arvotappiot ovat isoja, olisi toki puunkorjuun lopettaminen torjunta-aineen väliaikaisten saatavuusongelmien takia Koneyrittäjien käsityksen mukaan taloudellisesti vielä haitallisempaa ja vahingot olisivat välittömiä..

Esityksessä ehdotetaan lakiin uutta pykälää (8 b §), joka sisältäisi säännökset juurikäävän torjunnasta ylivoimaisen esteen ilmetessä ja erityisen poikkeuksellisissa olosuhteissa. Pykälä sisältää säännökset tilanteista ja olosuhteista, joiden vallitessa metsän hakkaajalla ei olisi velvollisuutta huolehtia juurikäävän torjunnasta. Tällaisissa tilanteissa ja olosuhteissa ammattimaisen toiminnanharjoittajalle säädetään velvollisuus tehdä omavalvontailmoitus sellaisissa tilanteissa, joissa säädettyjen velvollisuuksien noudattaminen voi estyä.

On hyvä, että poikkeuksellisiin oloihin varaudutaan esitetyillä lakimuutoksilla. Juurikäävän leviämisen torjuntatyöllä on sekä lain kautta tuleva pakko että vapaaehtoisen PEFC-metsäsertifiointijärjestelmän kautta tuleva velvoite. Laki kattaa kaikki riskikohteet Suomessa ja PEFC-metsäsertifioinnin piirissä on yli 90 prosenttia metsäpinta-alasta. Täten juurikäävän leviämisen torjunta on tavallaan tuplavarmistettua. Mutta poikkeuksellisissa oloissa voi silti syntyä tilanne, että

Sitratie 7, 00420 Helsinki
puh. 040 900 9410, fax (09) 563 0329
etunimi.sukunimi@koneyrittajat.fi
www.finnmetko.fi, www.koneyrittajat.fi

KONEYRITTÄJÄT

kantokäsittelyainetta ei ole saatavilla riittävästi, mutta olisi kuitenkin tärkeää jatkaa hakkuita. Teollisuuden prosesseja ei kannattane torjunta-aineen puutteen takia pysäyttää. Tätä tilannetta varten esitetty lakimuutos on oikea. Omavalvontailmoituksella vältytään lain rikkomiselta ja jäljelle jää vain vapaaehtoisen järjestelmän ehtojen vastainen toiminta. Sekään ei ole toivottavaa mutta se on kuitenkin lakirikkomusta lievempää poikkeusoloissa.

Lakimuutosesityksen perusteluissa kuvattaan, että ylivoimaisella esteellä tarkoitettaisiin ennalta arvaamatonta poikkeuksellista tapahtumaa, joka estää velvoitteen täyttämisen. Tällainen voisi esimerkiksi olla kantokäsittelyyn tarkoitetun hyväksytyn kasvinsuojeluaineen merkittävät saatavuusongelmat. Myös velvoitteen tosiasiallisen täyttämisen estävä viranomaisen toimi, kuten takavarikko, on ylivoimainen este. Ylivoimainen este -käsitteen käyttö ei esityksen mukaan rajoitu pelkästään täydelliseen mahdottomuuteen, vaan sen on ymmärrettävä tarkoittavan metsän hakkaajan kontrollin ulkopuolella olevia epätavallisia olosuhteita, joita ei olisi voinut välttää asianmukaisella huolellisuudella tai ilman liiallisia taloudellisia uhrauksia. **Ylivoimainen este on Koneyrittäjien mielestä kuvattu riittävän väljästi mutta esityksen henki tulee siinä selkeästi esille**.

Esityksessä todetaan, että kantokäsittelyaineiden hinnannousua ei voitaisi pitää ylivoimaisena esteenä, koska juurikäävän torjunnan kustannukset ovat hakkuutuloihin nähden vähäisiä. Tämä on tilanne etenkin tukkivaltaisissa hakkuissa. Mutta alhaisen kertymän harvennushakkuissa puun hinta ei välttämättä nouse kovin korkeaksi ja kantokäsittelyn kustannus kuutiota kohden voi nousta suhteellisen korkeaksi.

Esityksessä todetaan, että juurikäävän torjunnan osalta taloudellisen esteen ei katsota olevan riittävä peruste torjuntavelvollisuudesta luopumiselle. Koneyrittäjienkin mielestä on vaikea nähdä tilannetta, jossa kantokäsittelyn kustannus nousisi niin korkeaksi, että sitä voitaisiin pitää syynä jättää kantokäsittely tekemättä.

Esityksessä erityisen poikkeuksellisella olosuhteella ajatellaan tarkoitettavan myös tilannetta, josta ilman poikkeusmenettelyä aiheutuisi merkittäviä ja pitkäaikaisia negatiivisia seurauksia metsätaloudelle. Tämä on hyvä rajaus ja antaa mahdollisuuden harkita torjuntatoimenpiteistä luopumista. Ehto on tiukka mutta antaa mahdollisuuden harkinnalle.

Ammattimaiselle toiminnanharjoittajalle säädettävä ilmoitusvelvollisuuden laajennus koskemaan myös lain 8 b §:ssä tarkoitettuja tilanteita ja olosuhteita, joiden vuoksi lain 8 a §:ssä säädettyjen juurikäävän torjuntaa koskevien velvollisuuksien noudattaminen voi estyä, on perusteltu.

Helsingissä 13.1.2023

Koneyrittäjät ry

Simo Jaakkola
varatoimitusjohtaja

Koneyrittäjät ry on runsaan 2000 energia-, maarakennus- ja metsäalan koneyrittäjän valtakunnallinen yrittäjä- ja työnantajajärjestö. Koneyrittäjät työllistävät metsäalalla välittömästi itsensä lisäksi yli 5 000 työntekijää.